

Khalili, Leila; Shahbazi, Rahim; Alirezay Laki, Fatemeh (2024). The Relationship between Study Approaches and the Use of Virtual Social Networks among University Students. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 3 (1): 67-87.

DOI: 10.22034/jkrs.2024.60037.1058

URL: <https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article18087.html>

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

The Relationship Between Study Approaches and the Use of Virtual Social Networks among University Students

Leila Khalili¹, Fatemeh Alirezay Laki², Rahim Shahbazi^{3*}

Received: January, 12, 2024, Revised: April, 26, 2024

Accepted: April, 29, 2024, Published: June, 1, 2024

Abstract

Purpose: The main objective of this research is to examine the correlation between study approaches and the frequency of virtual social network usage among university students.

Methodology: This study utilized a quantitative approach and survey method to gather data from 276 students at Azarbaijan Shahid Madani University. Two questionnaires were employed, with reliabilities confirmed using Cronbach's alpha coefficient. Data analysis was conducted at both descriptive and inferential levels using SPSS software.

Findings: The average virtual network usage was 3.80, while deep, strategic, and superficial study approaches scored 3.82, 3.91, and 3.20 respectively. Pearson correlation revealed a positive relationship between superficial study approach and virtual network usage, while a negative correlation was found with deep and strategic approaches. Significant relationships were noted between GPA and virtual network usage (negative), GPA and deep/strategic approaches (positive), and GPA and surface approach (negative). Only the strategic approach showed a negative predictive power with a beta coefficient of -0.32.

Conclusion: The predominant study approach among students was strategic. Increased virtual network usage was associated with a decrease in strategic and deep approaches. Students adopting strategic and deep approaches exhibited better academic performance.

Value: This study aims to bridge the gap in research on the use of new media and its impact on students' study approaches.

Key Words: *Deep Study Approach, Surface Study Approach, Strategic Study Approach, Use of Virtual Social Networks*

1. Associate Professor, Department of Knowledge & Information Science, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran (Corresponding Author) l.khalili@azaruniv.ac.ir

2. MSc in Knowledge & Information Science, Public Libraries Foundation, East Azarbaijan, Iran.

3. Associate Professor, Department of Knowledge & Information Science, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.

Extended Abstract

Introduction: Study approaches refer to the unique and habitual behaviors, such as strategy and motivation, that learners use to acquire knowledge, skills, and attitudes through studying their course materials. These approaches are preferred by learners as a way to effectively study and learn (Saif & Fathabadi, 2009).

Purpose: The primary aim of this research is to explore the connection between study approaches and the extent of usage of virtual social networks among students. Additionally, the study also examined these two variables in relation to demographic characteristics such as gender, field of study, grade, and grade point average, as well as the social networks that interest students. Furthermore, the research investigated how study approaches influence the use of social networks.

Methodology: This applied research utilized a quantitative approach with a survey method. The statistical population consisted of 6300 students from Azarbaijan Shahid Madani University in 2019, with the study including 276 individuals. Convenient sampling was employed for online data collection, allowing for easy access and proximity to the researcher. The reliability of the questionnaires used was confirmed through Cronbach's alpha coefficients, and the normal distribution of data was assessed using skewness and kurtosis indices. Analysis of the findings was conducted using descriptive and inferential statistics in SPSS software.

Findings:

1-Preferred Social Networks: The most favored social networks were Telegram, Instagram, and WhatsApp, while the least utilized was Soroush. The overall average usage of virtual networks was 3.80, with average ratings of 3.82 for deep approach, 3.91 for strategic approach, and 3.20 for superficial approach.

2-The Status of Using Virtual Social Networks and Study Approaches: The average usage of virtual networks was 3.80 overall, with 3.87 for female students and 3.68 for male students, slightly below the hypothetical average of 4. Average ratings for deep, strategic, and surface study approaches were 3.82, 3.91, and 3.20 respectively. It should be noted that in this study, the hypothetical average for social networks was four due to the 7-point Likert scale, and for study approaches, it was 3 due to the 5-point Likert scale.

3-Significance Level of Average Rates of Use of Virtual Social Networks and Study Approaches Based on Gender: An independent t-test revealed a significant difference in the average use of social networks ($t: 1.997$, Sig: 0.047) and deep study approaches ($t: -2.711$, Sig: 0.007) with 95% confidence based on gender. There was no statistically significant difference in the average of strategic and surface study approaches based on students' gender.

4-Significance Level of Average Rates of Use of Virtual Social Networks and Study Approaches based on the Grade: An independent t-test showed a significant difference in the average of the surface study approach ($t: 6.545$, Sig: 0.000) and the strategic approach ($t: -3.225$, Sig: 0.000) with 95% confidence between undergraduate and graduate students.

5-Significance Level of Average Rates of Use of Virtual Social Networks and Study Approaches based on the Field of Study: The results of the Anova test ($F: 4.920$, Sig: 0.008) indicated a significant difference in the strategic approach of the study based on the students' field of study. However, there was no significant

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 3

Issue 1

Serial Number 7

difference in using social networks, deep, and superficial study approaches based on field of study.

6-Relationship between Study Approaches, Amount of Use of Social Networks, and Students' GPA: The Pearson correlation test revealed a positive relationship between the use of social networks and superficial study approach, but negative relationships with deep and strategic approaches. Significant correlations were also found between the use of social networks, GPA, and different study approaches, with varying intensity and direction.

Table 1. Results of independent t-tests, ANOVA, and Pearson's tests for variables

Variables	Name of test	Value	Sig
Use of social networks and gender	T-test	1.997	0.047
Deep approach and gender		-2.711	0.007
Surface approach and gender		-0.367	0.714
Strategic approach and gender		-1.320	0.188
Use of social networks and grade	T-test	1.601	0.111
Deep approach and grade		-1.696	0.091
Surface approach and grade		6.545	0.000
Strategic approach and grade		-3.225	0.001
Use of social networks and field	Anova	1.248	0.289
Deep approach and field		1.499	0.225
Surface approach and field		2.562	0.079
Strategic approach and field		4.920	0.008
Use of social networks and GPA	Pearson	-0.25	0.000
Deep approach and GPA		0.24	0.000
Surface approach and GPA		-0.29	0.000
Strategic approach and GPA		0.46	0.000

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 3

Issue 1

Serial Number 7

7- The Dimensions of Study Approaches Affect the Use of Virtual Social Networks: A multiple linear regression test was used to investigate the predictive role of study approaches on social network usage. Out of the three study approaches, only the strategic study approach had a negative predictive power, indicating that an increase in the strategic approach score led to a decrease in the use of virtual social networks. The model was found to be significant at a 99% confidence level.

Table 2. Summary of the Regression(study approaches on the use of social networks)

Model	R	R ²	F	Sig
1	0.35	0.13	12.99	0.000
Variable/ indicator	B	Beta	t	Sig
Constant	5.081	-	12.757	0.000
Deep approach	-0.37	-0.32	-4.260	0.000

Conclusion: Among students, the strategic approach was found to be the most dominant. Interestingly, the strategic and deep approaches decreased with increased use of virtual networks. Students who leaned towards the strategic and deep approach exhibited better academic performance.

Value: This research contributes to bridging the gap in understanding the utilization of new media and its correlation with students' study approaches.

References

- Ahmadi, A. (2018). *The effects of using Virtual social networks on the academic performance of undergraduate students through study approaches* [Master dissertation, University of Birjand]. Irandoc.
- Akbari, M., Fathabadi, J., Almasi, I., & Mohammadzadeh, J. (2019). Relationship between study approaches with academic achievement and student's conception of learning. *Research in Curriculum Planning*, 16(61), 75-84. Doi: 10.30486/JSRE.2019.665145 [in Persian]
- Alsaqri, S. H., Alkwiese, P. J. and Hernandez, T. (2016). Influence of utilization of social networking sites (sns) on study habits among Saudi nursing students in Ha'il University. *Journal of Biology, Agriculture and Healthcare*, 6 (24), 45-56.
- Bachtold, M., Papet, J., Asensio, D. B., Borne, S., De Checchi, K., Jeziorski, A., ... & Cassagnol, F. (2023). Effects of motivation, evaluativism, and perceived social support on deep approach to learning at university. *European Journal of Psychology of Education*, 1-24. <https://doi.org/10.1007/s10212-023-00722-4>
- Bakhshi Parikhani, S., Hamed Nasab, S., & Pourshafei, H. (2018). The Role of Virtual Social Networks in Self-Regulatory Learning Strategies and Student Future Student's Student's Development. *Future study Management*, 29(114), 1-15. [in Persian]
- Bickerdike, A., O'Deasmhunaigh, C., O'Flynn, S., & O'Tuathaigh, C. (2016). Learning strategies, study habits and social networking activity of undergraduate medical students. *International journal of medical education*, 17(7), 230-236. <https://doi.org/10.5116/ijme.576f.d074>
- Biggs, J., & Tang, C. (2003). *Teaching for quality learning at university*. Buckingham.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and holarship. *Journal of computer-mediated Communication*, 13 (1), 210-230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge.
- Chris, L. A. (2015). Influence of social media on study habits of undergraduate students in Kenyan universities. *International Journal of Novel research in Humanity and Social sciences*, 2(4), 42-55. DOI:10.24940/theijhss/2021/v9/i8/HS2108-070
- DaLomba, E., Mansur, S., Bonsaksen, T., & Greer, M. J. (2021). Exploring graduate occupational and physical therapy students' approaches to studying, self-efficacy, and positive mental health. *BMC Medical Education*, 21(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12909-021-02550-w>
- Entwistle, N. J., McCune, V., & Tait, H. (2013). *The approaches and study skills inventory for students (ASSIS)*. Edinburgh: Centre for Research on Learning and Instruction, University of Edinburgh.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American journal of theoretical and applied statistics*, 5(1), 1-4. <https://doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- Gezgin, D. M., & Kurtça, T. T. (2023). Deep and surface learning approaches are related to fear of missing out on social networking sites: A latent profile analysis. *Computers in Human Behavior*, 149, 107962. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107962>

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 3

Issue 1

- Glass, G. V. (1966). Testing homogeneity of variances. *American Educational Research Journal*, 3(3), 187-190. <https://doi.org/10.3102/00028312003003187>
- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Educational International.
- Hasnor, H. N., Ahmad, Z., & Nordin, N. (2013). The relationship between learning approaches and academic achievement among Intec students, Uitm Shah Alam. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90, 178-186. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.07.080>
- Hosseini, L. (2010). *The relationship between cognitive styles (holistic- partial and verbal-visual), study approaches (deep and surface) with the academic performance of female students in the third year of high school* .[Master dissertation, Allameh Tabataba'i University]. Irandoc. [in Persian]
- Izadpanah, S. (2008). *Investigating the relationship between learning styles and study approaches of Arak University students in the academic year 2007-2008* [Master dissertation, Arak University]. Irandoc. [in Persian]
- Judilla, A. R., & Gemora, R. B. (2015). Influence of social networking on the study habits and performance of students in a state university. *Journal of Social Science and Humanities Research, JSSHR*, 22, 1-12.
- Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2010). Facebook® and academic performance. *Computers in human behavior*, 26(6), 1237-1245. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.024>
- Kreber, C. (2003). The relationship between students' course perception and their approaches to studying in undergraduate science courses: A Canadian experience. *Higher education research & development*, 22(1), 57-75. <https://doi.org/10.1080/0729436032000058623>
- Lehmann, T. (2022). Student teachers' knowledge integration across conceptual borders: the role of study approaches, learning strategies, beliefs, and motivation. *European Journal of Psychology of Education*, 37(4), 1189-1216. <https://doi.org/10.1007/s10212-021-00577-7>
- López, B. G., Cerveró, G. A., Rodríguez, J. M. S., Félix, E. G., & Esteban, P. R. G. (2013). Learning styles and approaches to learning in excellent and average first-year university students. *European journal of psychology of education*, 28(4), 1361-1379. <https://doi.org/10.1007/s10212-012-0170-1>
- Mahmoodzadeh, A., Javadi, A. & Mohammadi, Y. (2016). Relationship between Studying Approaches and Academic Performance in Students of Birjand University of Medical Sciences. *Research in Medical Education (RME)*, 8 (3),9-16. [in Persian]
- Mehdinezhad, V, & Esmaeeli, R. (2015). Students' Approaches to Learning Superficial, Strategic and Deep. *Educ Strategy Med Sci*, 8 (2),83-89. [in Persian]
- Mirzaei pur, O. (2016). *The relationship between learning styles whit studying approaches and academic self-concept in 2014 new entered students of RafsanjanVali-Asr University* [Master dissertation, RafsanjanVali-Asr University]. Irandoc. [in Persian]
- Nezakati, F. (2018). *Mobital Lifestyle in University Student Society A Study in State Universities of Tehran* [PhD Thesis,Allameh Tabataba'i University] Tehran, Iran. [in Persian]
- Obilor, E. I. (2023). Convenience and purposive sampling techniques: Are they the same. *International Journal of Innovative Social & Science Education Research*, 11(1), 1-7.
- Phan, H. P. (2011). Deep processing strategies and critical thinking: Developmental trajectories using latent growth analyses. *The Journal of Educational Research*, 104(4), 283-294. <https://doi.org/10.1080/00220671003739382>

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 3

Issue 1

Serial Number 7

- Rezaei, S. (2014). *The Casual Relationship Between Academic Motivation and Approaches to Studying With Mediating role of Coping Strategies During Academic Exam Preparation in Agricultural Students of Shahid Chamran University of Ahwaz* .[Master dissertation ,Shahid Chamran University of Ahwaz]. Irandoc. [in Persian]
- Richardson, J. T. (2010). Conceptions of learning and approaches to studying among White and ethnic minority students in distance education. *British Journal of Educational Psychology*, 80(4), 535-556. <https://doi.org/10.1348/000709910X489283>
- Saif, A. A., & Fathabadi, J. (2009). Different Approaches to Lesson Study and the Relationship of Study Skills with Academic Achievement, Gender and Educational Experience of University Students. *Teaching and Learning Research*, 6(2), 29-41. [in Persian]
- Shakurnia, A. H., GHaforian, M., & Elhampour, H. (2013). Approaches to Study and learning of Students in Ahvaz JundiShapur University of Medical Sciences. *Jundishapur Scientific Medical Journal*, 11(6), 577-586. [in Persian]
- Shi, Y., Luo, Y. L., Yang, Z., Liu, Y., & Cai, H. (2014). The development and validation of the social network sites (SNSs) usage questionnaire. In *Social Computing and Social Media: 6th International Conference, SCSM 2014, Held as Part of HCI International 2014, Heraklion, Crete, Greece, June 22-27, 2014. Proceedings 6* (pp. 113-124). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-07632-4_11
- Statistical Centre of Iran (2015). *Statistical yearbook of the country 2014*. Tehran: Iran Statistics Center. [in Persian]
- Stone, D., Longhurst, G. J., Dulohery, K., Campbell, T., Richards, A., O'Brien, D., ... & Border, S. (2022). A multicentre analysis of approaches to learning and student experiences of learning anatomy online. *Medical Science Educator*, 32(5), 1117-1130. <https://doi.org/10.1007/s40670-022-01633-7>
- Stroud, K. C. (2006). *Development of the school motivation and learning strategies inventory*. Texas A&M University.
- Suen, L. J., Huang, H. M., & Lee, H. H. (2014). A comparison of convenience sampling and purposive sampling. *Hu li za zhi The Journal of Nursing*, 61(3), 105-111. <https://doi.org/10.6224/JN.61.3.105>
- Tafvizi, M., Abdian, T., Rayat dost, E., Hojati, S., Kargar, Z. & Kalani, N. (2017). Evaluating Study Approaches among Medical Students of Jahrom University of Medical Sciences: A Cross-Sectional Descriptive Study. *Journal of Education and Ethics in Nursing*, 6(2), 24-31. [in Persian]
- Tsingos, C., Bosnic-Anticevich, S., & Smith, L. (2015). Learning styles and approaches: can reflective strategies encourage deep learning?. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 7(4), 492-504. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2015.04.006>
- Yasbolaghi, B., Ghaffari, K., & Rahimi, Z. (2023). Comparative Study of Learning Strategies, Learning Styles and Study Approaches Amon High School Students Experimental, Mathematical, Human. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 12(40), 115-136. doi: 10.22034/emes.2023.540276.2313. [in Persian].
- Yosefi afrashte, M., rezaei, S., & sadeghi, T. (2021). The Relationship between Academic Well-being and Learning Approaches and educational fascination in Zanjan University of Medical Sciences Students. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*, 28(2), 287-293. [in Persian]
- Zamaniyan, M. (2017). *The Role Of Social Network In Academic Performance With Mediation Of Informal Learning And Academic Engagement In Birjand Universities Students* .[Master dissertation, University of Birjand]. Irandoc. [in Persian]

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 3

Issue 1

خلیلی، لیلا؛ علی رضای لکی، فاطمه؛ شهبازی، رحیم (۱۴۰۳). رابطه بین رویکردهای مطالعه و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان دانشجویان. *نشریه مطالعات دانش‌پژوهی*، ۳ (۱): ۶۷-۸۷.

DOI:10.22034/jkrs.2024.60037.1058

URL: <https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article18087.html>

ناشر: دانشگاه تبریز

© نویسندگان

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت‌کامانز قابل استفاده است.

رابطه بین رویکردهای مطالعه و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان دانشجویان

لیلا خلیلی *^۱، فاطمه علی رضای لکی^۲، رحیم شهبازی^۳

۱. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی/دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)

l.khalili@azaruniv.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، استان آذربایجان شرقی

۳. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی/دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

تاریخ بازنگری: ۷ اردیبهشت ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۱۲ خرداد ۱۴۰۳

تاریخ دریافت: ۲۲ دی ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۳

چکیده

هدف: هدف اصلی پژوهش بررسی رابطه بین رویکردهای مطالعه و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان دانشجویان است.

روش‌شناسی: پژوهش کاربردی حاضر با رویکرد کمی و به روش پیمایشی انجام شد. جامعه آماری دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان و نمونه مورد مطالعه ۲۷۶ نفر بود. ابزار گردآوری داده دو پرسشنامه بود که پایایی آن‌ها بر اساس ضریب آلفای کرونباخ تأیید شد. تجزیه و تحلیل یافته‌ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار اسپاس انجام شد.

یافته‌ها: میانگین استفاده از شبکه‌های مجازی ۳/۸۰ و رویکردهای عمیق، راهبردی و سطحی به ترتیب ۳/۸۲، ۳/۹۱ و ۳/۲۰ بود. بر اساس همبستگی پیرسون رابطه بین استفاده از شبکه‌های مجازی با رویکرد سطحی مثبت و با رویکرد عمیق و راهبردی منفی بود. رابطه معناداری بین معدل و استفاده از شبکه‌های مجازی (منفی)، بین معدل با رویکردهای عمیق و راهبردی (مثبت) و با رویکرد سطحی (منفی) وجود داشت. از بین ابعاد رویکردهای مطالعه، فقط رویکرد راهبردی با ضریب بتا ۰/۳۲- قدرت پیش‌بینی‌کننده منفی داشت.

نتایج: رویکرد غالب در بین دانشجویان، رویکرد راهبردی بود. با افزایش استفاده از شبکه‌های مجازی، رویکرد راهبردی و عمیق کاهش می‌یافت. دانشجویانی که به رویکرد راهبردی و عمیق گرایش داشتند، عملکرد تحصیلی بهتری داشتند.

اصالت و ارزش: این پژوهش می‌تواند به کاهش شکاف مطالعاتی در زمینه استفاده از رسانه‌های جدید و ارتباط آن با رویکردهای مطالعه دانشجویان، کمک نماید.

کلیدواژه‌ها: رویکرد مطالعه عمیق، رویکرد مطالعه سطحی، رویکرد مطالعه راهبردی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی

رویکردهای مطالعه یک رفتار عاداتی و متمایز، شامل راهبرد و انگیزه، برای کسب دانش، مهارت و نگرش از طریق مطالعه است که فراگیران آن را به عنوان شیوه‌ای در مطالعه و فراگیری مطالب درسی خود به سایر شیوه‌ها ترجیح می‌دهند (سیف و فتح‌آبادی، ۱۳۸۷). رویکردهای مطالعه و یادگیری استراتژی‌هایی هستند که توسط یادگیران در یک محیط یادگیری اتخاذ می‌شوند و ممکن است تحت تأثیر تجربه قبلی آن‌ها باشد. یادگیران ممکن است از استراتژی‌های عمیق یا سطحی یا ترکیبی از هر دو در طول تحصیل خود استفاده کنند (سینگوس، بوسنیک-آنتیچویچ و اسمیت^۱، ۲۰۱۵). از نظر انتویستل، مک کوئن و تایت^۲ (۲۰۱۳) ایده رویکردهای مطالعه برگرفته از ایده‌های مارتون و سالجو^۳ در سال‌های ۱۹۷۶ و ۱۹۹۷ در مورد رویکردهای یادگیری، اثر انتویستل و رمزدن^۴ در سال ۱۹۸۳ در مورد رویکردهای مطالعه و همچنین اثر بیگز^۵ در سال‌های ۱۹۷۹ و ۱۹۸۷ بود که گرایش‌های دانشجویان در اتخاذ رویکردهای عمیق، سطحی و استراتژیک (راهبردی) برای یادگیری و مطالعه را مشخص می‌کند.

در رویکرد عمیق مطالعه، هدف درک واقعی مطالب است؛ راهبردهای مرتبط با این رویکرد شامل برقراری ارتباط بین ایده‌ها و استفاده از شواهد است. انگیزه غالب در این رویکرد، علاقه‌مندی به ایده‌های بدیع است. رویکرد عمیق بر مبنای نیازهای فردی برای درک و فهمیدن همراه با چالش‌های یادگیری است؛ این رویکرد با تمرکز بر درک و فهم تحلیلی مطالب خوانده‌شده، مشخص می‌شود (بیگز و تانگ^۶، ۲۰۰۳). افرادی که به رویکرد عمیق مطالعه گرایش دارند در مواجهه با تکالیف یادگیری درصدد پیدا کردن مفهوم و معنای زیربنایی متون مورد مطالعه هستند و با استفاده از خرده مقیاس‌ها و راهبردهایی نظیر جستجوی معنا، مرتبط ساختن مطالب و اندیشه‌ها با یکدیگر، استفاده از شواهد برای نتیجه‌گیری و سازمان‌دهی و علاقه‌مندی به موضوع، مطالب را از نظر شکلی تغییر می‌دهند (استرود^۷، ۲۰۰۶). همچنین در رویکرد عمیق یادگیرنده بر درک و مرتبط کردن اندیشه‌های موجود در مطلب تمرکز می‌کند و مفاهیم را به یکدیگر و دانش پیشین خود پیوند می‌زند (فان^۸، ۲۰۱۱).

رویکرد راهبردی نشان‌دهنده تمایل فرد برای به کار بردن حداکثر تلاش به صورت سازماندهی‌شده جهت دریافت بالاترین نمره است. افراد دارای رویکرد راهبردی، اهل رقابت و دارای انگیزه بالا برای رسیدن به بهترین نتیجه هستند (فتح‌آبادی، ۱۳۸۵). در رویکرد سطحی یادگیرنده فقط در پی به یاد سپردن و بازآفرینی حقایق موجود است و بر انسجام حقایق و آفرینش یا کشف روابط جدید بین مفاهیم یاد گرفته‌شده متمرکز نیست؛ این رویکرد نسبت به رویکرد عمیق، پویایی کمتری دارد (سیف و فتح‌آبادی، ۱۳۸۷)؛ رویکرد سطحی مطالعه مربوط به افرادی است که به دنبال دستیابی به حداقل نتایج با کمترین تلاش هستند (بیگز و

1. Tsingos, Bosnic-Anticevich & Smith
2. Entwistle, McCune & Tait
3. Marton & Saljo
4. Entwistle & Ramsden's
5. Biggs
6. Biggs & Tang
7. Stroud
8. Phan

تانگ، ۲۰۰۳). با توجه به مفاهیم رویکردهای عمیق، سطحی و راهبردی، باید از استراتژی یادگیری سطحی اجتناب شود و در مقابل رویکرد راهبردی، به ویژه سازمان‌دهی مطالعه و مدیریت تلاش باید تقویت شود (بیکردایک، ۲۰۱۶).

مطالعه و یادگیری، صرف‌نظر از رویکردهای عمیق، سطحی و راهبردی آن، نیازمند ابزار و رسانه‌هایی است؛ در طول زمان از رسانه‌های مختلفی در امر یادگیری و مطالعه استفاده شده است. در دنیای امروز، رسانه‌های اجتماعی و فناوری اطلاعات و ارتباطات به بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی روزمره تبدیل شده‌اند؛ به ویژه فناوری‌های تلفن همراه و پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی می‌توانند مزایای زیادی مانند گذراندن اوقات فراغت به شیوه‌ای سرگرم‌کننده، ایجاد سبک‌های زندگی جدید، ایجاد ارتباطات اجتماعی و دسترسی سریع و آسان به اطلاعات ارائه دهند. از نظر بوید و الیسون^۲ (۲۰۰۷) شبکه‌های اجتماعی مجازی مجموعه‌ای از امکانات مبتنی بر نسل وب ۲ هستند که ویژگی مشترک آن‌ها محوریت کاربر، ارتباط‌گیری آسان و معاشرت‌پذیری شبکه‌ای است.

شبکه‌های اجتماعی همچنین جزء جدایی‌ناپذیر زندگی دانشجویان هستند که بر جوانب مختلف زندگی آن‌ها، از جمله مطالعه و عملکرد تحصیلی‌شان تأثیر می‌گذارند (کریشنر و کارپینسکی^۳، ۲۰۱۰). بر اساس سایت مرکز آمار ایران در چهارمین طرح آمارگیری دسترسی خانوارها به فناوری اطلاعات و ارتباطات که با نظارت سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران در اواخر ۱۳۹۴ انجام شد، از مجموع کاربران اینترنت کشور ۴۱/۸ درصد دانشجو بودند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). حدود ۶۰ درصد جمعیت بالای ۱۲ سال کشور حداقل عضو یک شبکه اجتماعی مجازی بودند؛ جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال که دانشجویان نیز در این گروه سنی هستند با ۸۱ درصد بیشتر از سایر گروه‌های سنی در شبکه‌های اجتماعی عضویت داشتند (مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا)، ۱۳۹۵ به نقل از نزاکنی، ۱۳۹۷).

شبکه‌های اجتماعی مجازی علی‌رغم مزایای فراوان، به نظر می‌رسد، در صورت استفاده بیش‌ازحد تأثیر منفی بر رویکردهای مطالعه و عملکرد تحصیلی دانشجویان داشته باشند. گزگین و کورتچا^۴ (۲۰۲۳) در بررسی پیشینه پژوهش نشان دادند که استفاده بیش‌ازحد شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یک متغیر میانجی منفی شناسایی شده است و می‌تواند تأثیر منفی بر رویکردهای یادگیری و مطالعه داشته باشد. احمدی (۱۳۹۶) نیز در بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی با نقش میانجی رویکردهای مطالعه در دانشجویان کارشناسی نتیجه گرفت که استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر رویکرد مطالعه سطحی تأثیر مثبت و بر رویکرد عمیق و راهبردی تأثیر منفی دارد.

با در نظر گرفتن این موضوع، که دانشجویان، گروهی هستند که از یک طرف درگیر رویکردهای مطالعه و یادگیری هستند و از طرف دیگر شاید در زمره بیشترین استفاده‌کنندگان از شبکه‌های اجتماعی به شمار می‌روند؛ به همین دلیل مطالعه رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های مجازی و رویکردهای مطالعه در میان

1. Bickerdike
2. Boyd and Ellison
3. Krishner and Karpinski
4. Gezgin, & Kurtca

این گروه به‌ویژه به‌واسطه محدود بودن پژوهش‌ها در این زمینه، مهم و ضروری به نظر می‌رسد. بررسی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان علاوه بر مشخص کردن وضع موجود، می‌تواند چارچوبی برای مطالعات و برنامه‌ریزی‌های آتی فراهم نماید. با توجه به‌مرور پیشینه پژوهش، به نظر می‌رسد که استفاده بیش‌از‌حد دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی منجر به گرایش آن‌ها به رویکرد مطالعه سطحی شود و دانشجویان از شیوه‌های مطلوب مطالعه یعنی رویکردهای عمیق و راهبردی دور شوند. لذا پژوهش حاضر درصدد است که رابطه بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با رویکردهای مطالعه دانشجویان را در دانشگاه شهید مدنی آذربایجان (مطالعه‌ای در بافت این دانشگاه در این خصوص انجام نشده است) بررسی نماید. در پژوهش حاضر به‌منظور تحقق هدف اصلی پژوهش، پنج سؤال و دو فرضیه طرح شد؛ سؤالات عبارت‌اند از: دانشجویان در کدام یک از شبکه‌های اجتماعی بیشتر فعال هستند؟، وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و رویکردهای مطالعه چگونه است؟، آیا تفاوت معناداری در استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی و رویکردهای مطالعه آنان برحسب جنسیت وجود دارد؟، آیا تفاوت معناداری در استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی و رویکردهای مطالعه آنان برحسب مقطع تحصیلی وجود دارد؟، آیا تفاوت معناداری در استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی و رویکردهای مطالعه آنان برحسب حوزه تحصیلی وجود دارد؟. فرضیه‌های پژوهش نیز عبارت‌اند از: بین رویکردهای مطالعه، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و معدل دانشجویان رابطه وجود دارد؛ ابعاد رویکردهای مطالعه در میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی تأثیر دارند.

۲- پیشینه پژوهش

در این بخش، تعدادی از پژوهش‌های انجام‌شده در داخل و خارج از کشور اشاره می‌شود؛ در هر پاراگراف پژوهش‌های تقریباً مشابه ذکر شده است. برخی از پژوهش‌ها صرفاً به مطالعه رویکردهای مطالعه پرداختند؛ از جمله این مطالعات می‌توان به پژوهش سیف و فتح‌آبادی (۱۳۸۷) اشاره کرد که به مطالعه رویکردهای مطالعه دانشجویان رشته‌های روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شاهد پرداختند. همچنین شکورنیا و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی رویکردهای مطالعه، در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز پرداختند. نیز مهدی‌نژاد و اسماعیلی (۱۳۹۴) رویکردهای سطحی، عمیق و راهبردی مطالعه را در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اهواز مطالعه کردند. تفویضی و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهشی مشابه رویکردهای مطالعه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جهرم را مطالعه کردند.

رویکردهای مطالعه در ارتباط با سبک‌های یادگیری نیز در برخی پژوهش‌ها بررسی شده است. به‌عنوان مثال ایزدپناه (۱۳۸۷) رابطه سبک‌های یادگیری با رویکردهای مطالعه را در میان دانشجویان دانشگاه اراک بررسی کرد. نیز میرزایی‌پور (۱۳۹۴) بررسی رابطه سبک‌های یادگیری با رویکردهای مطالعه دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۳ دانشگاه ولی‌عصر رفسنجان را انجام داد. از جمله پژوهش‌های خارجی انجام‌شده در این خصوص می‌توان به پژوهش ریچاردسون^۱ (۲۰۱۰) اشاره کرد که رویکردهای مطالعه و برداشت از مفهوم

یادگیری را در بین دانشجویان نژاد سفید و سایر اقلیت‌ها، در مراکز آموزش عالی انگلیس مقایسه کرد. نیز لویز و همکاران^۱ (۲۰۱۳) در پژوهشی رویکردهای مطالعه و سبک یادگیری را بین یک گروه از دانشجویان بسیار عالی از دانشگاه پلی تکنیک والنسیا اسپانیا و یک گروه از دانشجویان با عملکرد تحصیلی متوسط در مراکز مشابه مورد بررسی و مقایسه قرار دادند.

رویکردهای مطالعه در ارتباط با متغیرهای مرتبط با وضعیت تحصیلی نیز در مطالعات چندی بررسی شده است. در پژوهشی حسینی (۱۳۹۰) به مطالعه رابطه میان رویکردهای مطالعه (عمیق و سطحی) با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر سال سوم متوسطه پرداخت. محمودزاده و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی رابطه رویکردهای مطالعه با عملکرد تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند پرداختند. در پژوهشی مشابه اکبری و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی رابطه رویکردهای مطالعه عمیق، سطحی و راهبردی دانشجویان دانشگاه ایلام با پیشرفت تحصیلی پرداختند. از طرف دیگر رضایی (۱۳۹۳) به مطالعه رابطه علی بین انگیزش تحصیلی و رویکردهای مطالعه با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای، هنگام آمادگی برای امتحانات پایانی در میان دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز پرداختند. بعلاوه هاسنور^۲ (۲۰۱۳) رابطه سه رویکرد عمیق، راهبردی و سطحی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه بین-المللی مالزی مطالعه کرد.

از پژوهش‌های انجام شده در خصوص رویکردهای مطالعه و رسانه‌های اجتماعی می‌توان به پژوهش احمدی (۱۳۹۶) در خصوص تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی با نقش میانجی رویکردهای مطالعه در میان دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه‌های بیرجند اشاره کرد. بعلاوه جودیل و جمورا^۳ (۲۰۱۵) تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر عادت‌های مطالعه و عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی رشته فناوری اطلاعات دانشگاه دولتی ویزایا فیلیپین را بررسی کردند. چریس^۴ (۲۰۱۵) به بررسی تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر عادت‌های مطالعه دانشجویان کارشناسی دانشگاه کنیا از دیدگاه دانشجویان و اساتید پرداخت. السقری^۵ و همکاران (۲۰۱۶) تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر عادت‌های مطالعه دانشجویان پرستاری دانشگاه حائل^۶ عربستان سعودی را مطالعه کردند.

در سال‌های نسبتاً اخیر یوسفی افراشته، رضایی و صادقی‌پری (۱۴۰۰) به بررسی رابطه بین رویکردهای یادگیری، بهزیستی تحصیلی و شیفتگی تحصیلی پرداختند. همچنین یاسبلاغی، غفاری و رحیمی (۱۴۰۱) بررسی مقایسه‌ای رویکردهای مطالعه در بین داوطلبان کنکور تجربی، انسانی و ریاضی را انجام دادند. در مطالعات خارجی انجام شده در سال‌های اخیر نیز رویکردهای مطالعه در ارتباط با موضوعات مختلفی بررسی شده است. دالومبا^۷ و همکاران (۲۰۲۱) به بررسی رابطه بین خودکارآمدی و رویکردهای مطالعه دانشجویان

1. Lopez et al.
2. Hasnor
3. Judilla and Jemora
4. Chris
5. Alsaqri
6. University of Hail
7. DaLomba

کاردرمانی و فیزیوتراپی پرداختند. استون^۱ و همکاران (۲۰۲۲) یادگیری عمیق در آموزش آنلاین در بین ۲۲۴ دانشجوی پزشکی در هفت دانشگاه انگلستان و ایرلند را مطالعه کردند. لمان^۲ (۲۰۲۲) به بررسی تأثیر رویکردهای مطالعه بر یکپارچگی و تلفیق دانش دانشجویان پرداختند. باکتولد^۳ و همکاران (۲۰۲۳) عوامل پیش‌بین رویکرد یادگیری عمیق دانشجویان سال اول فرانسوی را مطالعه کردند.

جمع‌بندی مرور پیشینه حاکی از آن است که علاوه بر بررسی وضعیت رویکردهای مطالعه (سطحی، عمیق و راهبردی) در بین پاسخگویان، رویکردهای مطالعه در ارتباط به متغیرهایی چون بهزیستی تحصیلی، تسهیل تجربه شیفتگی، پیشرفت تحصیلی، عملکرد تحصیلی، انگیزش تحصیلی، سبک‌های شناختی، خودکارآمدی، سبک‌های یادگیری، برداشت از مفهوم یادگیری و آموزش آنلاین نیز بررسی شده است. با توجه به اینکه در اکثر منابع بررسی شده جامعه آماری دانشجویان بودند، لذا رابطه رویکردهای مطالعه با عملکرد تحصیلی در پژوهش‌های بیشتری بررسی شده است؛ یافته‌های این پژوهش‌ها حاکی از آن است که دانشجویان دارای رویکرد عمیق و راهبردی، عملکرد تحصیلی بهتری در مقایسه با رویکرد سطحی دارند. همچنین رویکردهای مطالعه برحسب جنسیت و مقطع تحصیلی پاسخگویان نیز بررسی شده است؛ برخی پژوهش‌ها به تفاوت و برخی به عدم وجود تفاوت در رویکردهای مطالعه برحسب جنسیت و مقطع تحصیلی اشاره کرده‌اند؛ به عبارت دیگر اتفاق نظر بین پژوهشگران در این خصوص وجود ندارد. بعلاوه برخی پژوهش‌ها نیز تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر عادات‌های مطالعه را بررسی کرده‌اند؛ اما مطالعات انجام شده در رابطه بین رویکردهای مطالعه با استفاده از شبکه‌های اجتماعی محدود بود. در مجموع می‌توان گفت که هنوز مطالعات کافی در خصوص رابطه رویکردهای مطالعه دانشجویان با استفاده از شبکه‌های اجتماعی وجود ندارد و همچنین پژوهشگران در خصوص رویکردهای مطالعه دانشجویان برحسب جنسیت و مقطع تحصیلی دانشجویان اتفاق نظر ندارند لذا انجام پژوهش در این حوزه موضوعی مهم و ضروری به نظر می‌رسد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

مطالعه حاضر از نظر هدف در زمره پژوهش‌های کاربردی است که با رویکرد کمی و به روش پیمایشی انجام شد. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در سال ۱۳۹۹ به تعداد ۶۳۰۰ نفر بود. حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) محاسبه شد. با توجه به گردآوری داده به شکل آنلاین در پژوهش حاضر، از روش نمونه‌گیری در دسترس یا آسان^۴ استفاده شد. این نمونه‌گیری، یک روش نمونه‌گیری غیر احتمالی است که در آن آزمودنی‌ها به دلیل دسترسی راحت و نزدیک بودن به پژوهشگر انتخاب می‌شوند. سوئن، هوانگ، لی^۵ (۲۰۱۴)، و ایتکان و القاسم^۶ (۲۰۱۶) در

1 . Stone
2 . Lehmann
3 . Bächtold
4 . Convenience sampling
5 . Suen, Huang, Lee
6 . Etikan & Alkassim

مقایسه روش نمونه‌گیری آسان و هدفمند معتقدند که اگرچه می‌توان از نمونه‌گیری آسان هم در مطالعه کیفی و هم در مطالعه کمی استفاده کرد، اما اغلب در مطالعه کمی استفاده می‌شود در حالی که نمونه‌گیری هدفمند معمولاً در مطالعه کیفی استفاده می‌شود. به نظر اوبیلر^۱ (۲۰۲۳) نیز نمونه‌گیری آسان می‌تواند در هر دو مطالعه کیفی و کمی مورد استفاده قرار گیرد، اما نمونه‌گیری هدفمند معمولاً در مطالعه کیفی استفاده می‌شود.

ابزار گردآوری داده در پژوهش حاضر دو پرسشنامه استاندارد «رویکردها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان»^۲ و بخش اول پرسشنامه «استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی»^۳ بود. پرسشنامه رویکردها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان یکی از کامل‌ترین ابزارهای سنجش در این زمینه است که توسط انتویستل، مک‌کیون و تیت^۴ (۲۰۱۳) است؛ این پرسشنامه ۵۲ گویه دارد و سه رویکرد عمیق، سطحی و راهبردی را می‌سنجد. رویکرد عمیق از چهار خرده‌مقیاس و ۱۶ گویه، رویکرد سطحی از چهار خرده‌مقیاس و ۱۶ گویه و رویکرد راهبردی از پنج خرده‌مقیاس و ۲۰ سؤال تشکیل شده است. گویه‌های پرسشنامه به شکل مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (موافق، تا حدودی موافق، نامطمئن، تا حدودی مخالف و مخالف) از ۱ تا ۵ بود. پرسشنامه مورد استفاده برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، خرده‌مقیاس استفاده ویژه^۵ با ۱۳ گویه از پرسشنامه «استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی» شی^۶ و همکاران (۲۰۱۴) بود؛ هر گویه هفت گزینه با نمره ۱ تا ۷ داشت که پاسخگويان باید گزینه مورد نظر را انتخاب می‌کردند.

در این پژوهش جهت سنجش پایایی برای هر یک از پرسشنامه‌ها ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. مقدار ضریب آلفای کرونباخ در پرسشنامه رویکردهای مطالعه، برای هر یک از ابعاد عمیق، سطحی و راهبردی مطالعه به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۸ و ۰/۹۱ به دست آمد. همچنین پژوهش‌های پیشین (شکورنیا و همکاران، ۱۳۹۱ و رضائی، ۱۳۹۳) پایایی این پرسشنامه را تأیید کرده‌اند. برای پرسشنامه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی ضریب آلفای کرونباخ مقدار ۰/۷۷ به دست آمد. همچنین در پژوهش بخشی پریخانی و همکاران (۱۳۹۷) پایایی این پرسشنامه تأیید شده است.

همچنین در خصوص روایی پرسشنامه رویکردهای مطالعه، علاوه بر تأیید طراحان اصلی پرسشنامه، یعنی انتویستل، مک‌کیون و تیت (۲۰۱۳)، پژوهش‌های پیشین (سیف و فتح‌آبادی، ۱۳۸۷؛ رضایی، ۱۳۹۳) نیز ساختار سه‌عاملی این پرسشنامه را تأیید کرده‌اند. در بررسی روایی پرسشنامه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، نیز علاوه بر تأیید طراحان اصلی پژوهش یعنی شی و همکاران (۲۰۱۴)، در پژوهش‌های پیشین (زمانیان، ۱۳۹۵ و بخشی پریخانی و همکاران، ۱۳۹۷) نیز روایی بر اساس نتایج آزمون تحلیل عاملی تأیید

1. Obilor
2. Approached and Study Skills Inventory for Students (ASSIS)
3. Social Network Sites (SNS) Usage Questionnaire
4. Entwistle, McCune and Tait
5. Featured usage
6. Shi

شده است. در پژوهش حاضر نیز روایی صوری هر یک از پرسشنامه‌ها پس از برخی اصلاحات جزئی مورد تأیید اساتید و متخصصان قرار گرفت.

به‌منظور گردآوری داده، لینک پرسشنامه آنلاین طراحی شده در گوگل فرم در گروه‌ها و کانال‌های ارتباطی دانشجویان این دانشگاه در فضای مجازی (پیام‌رسان‌های تلگرام، اینستاگرام و واتس‌آپ) منتشر گردید. با توجه به مشارکت کم دانشجویان، لینک پرسشنامه به صفحات شخصی آن‌ها نیز ارسال شد. گردآوری داده‌ها از چهار خردادماه ۱۳۹۹ تا ۱۲ بهمن ۱۳۹۹ بود و در این بازه زمانی فقط ۲۷۶ پرسشنامه عودت داده شد که به‌عنوان نمونه مطالعه حاضر در نظر گرفته شد.

کاربرد شاخص‌های آماری چولگی و کشیدگی یکی از ملاک‌های متداول برای تعیین نرمال بودن داده‌ها است. از نظر هایر^۱ و همکاران (۲۰۱۰) و بایرن^۲ (۲۰۱۰) اگر چولگی داده‌ها بین +۲ و -۲ باشد و کشیدگی داده‌ها بین +۷ و -۷ باشد، وضعیت نرمال بودن داده‌ها برای انجام تحلیل‌های پارامتری مطلوب است. در پژوهش حاضر نیز از شاخص‌های چولگی و کشیدگی به‌منظور بررسی توزیع نرمال داده‌ها استفاده شد و در متغیرهای موردبررسی (شبکه‌های اجتماعی، رویکردهای عمیق، سطحی و راهبردی) در محدوده قابل قبول +۲ و -۲ قرار گرفتند.

تجزیه و تحلیل یافته‌های این پژوهش با در نظر گرفتن فرضیه‌ها و سؤال‌های پژوهش در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی انجام شد. در بخش توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده شد؛ در بخش استنباطی از آزمون‌های تی مستقل، همبستگی پیرسون، تجزیه و تحلیل واریانس، رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. برای پردازش و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری اسپاس اس^۳ ۲۲ و برای رسم نمودارها از نرم‌افزار اکسل ۲۰۱۶ استفاده شد.

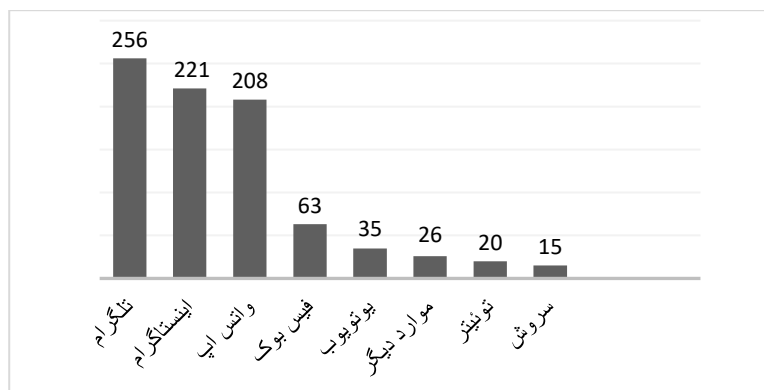
۴- یافته‌ها

در این بخش ابتدا اطلاعات جمعیت شناختی پاسخگویان توصیف می‌شود؛ سپس پاسخ پرسش‌های پژوهش و تأیید یا عدم تأیید فرضیه‌های پژوهش ارائه می‌شود.

از مجموع ۲۷۶ پاسخگو، جنسیت ۱۷۱ نفر زن (۶۲ درصد) و ۱۰۵ نفر (۳۸ درصد) مرد بود. حجم نمونه بر اساس مقطع تحصیلی ۲۰۱ نفر (۷۲/۸ درصد) کارشناسی و ۷۵ نفر (۲۷/۲ درصد) از دانشجویان تحصیلات تکمیلی بود. لازم به ذکر است تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد ۵۹ نفر و تعداد دانشجویان دکتری ۱۶ نفر بود که باهم تجمیع شد. تعداد ۱۳۲ نفر (۴۷/۸ درصد) از پاسخگویان در رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی، ۹۱ نفر (۳۳ درصد) در رشته‌های علوم پایه و ۵۳ نفر (۱۹/۲ درصد) از رشته‌های فنی و مهندسی بودند.

۴-۱- سؤال اول پژوهش: دانشجویان در کدام یک از شبکه‌های اجتماعی بیشتر فعال هستند؟

شکل (۱) نمودار میزان فعال بودن پاسخگویان در شبکه‌های اجتماعی را نشان می‌دهد. بیش از ۹۰ درصد دانشجویان در شبکه اجتماعی تلگرام با فراوانی ۲۵۶ برابر با ۹۲/۸ درصد، سپس در اینستاگرام با فراوانی ۲۲۱ برابر با ۸۰/۱ درصد فعال بودند و کمترین فعالیت را در سروش با فراوانی ۱۵ برابر با ۵/۴ درصد داشتند.

شکل ۱ نمودار شبکه‌های اجتماعی که دانشجویان در آن بیشتر فعال هستند

۲-۴- سؤال دوم پژوهش: وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و رویکردهای مطالعه چگونه است؟

جدول ۱، میانگین و انحراف معیار میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و رویکردهای عمیق، سطحی و راهبردی مطالعه را نشان می‌دهد که برحسب جنسیت، مقطع و حوزه تحصیلی ارائه شده است. لازم به ذکر است که به واسطه طیف لیکرت ۷ گزینه‌ای، میانگین فرضی برای شبکه‌های اجتماعی ۴ و برای رویکردهای مطالعه به دلیل طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای ۳ است. میانگین استفاده از شبکه در مجموع ۳/۸۰، در دخترها ۳/۸۷ و پسرها ۳/۶۸ بود که کمتر از میانگین فرضی ۴ بود. میزان استفاده از شبکه در بین دانشجویان کارشناسی کمی بیشتر از ارشد بود. دانشجویان علوم پایه کمی بیشتر از دو گروه دیگر از شبکه استفاده می‌کردند. میانگین رویکردهای عمیق، راهبردی و سطحی به ترتیب ۳/۸۲، ۳/۹۱ و ۳/۲۰ بود. رویکرد عمیق در پسرها، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان علوم انسانی کمی بیشتر بود. رویکرد سطحی در پسرها، مقطع کارشناسی و دانشجویان فنی کمی بیشتر بود. رویکرد راهبردی در پسرها، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان علوم انسانی کمی بیشتر بود.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش برحسب جنسیت و مقطع تحصیلی

میانگین کل	انحراف معیار	میانگین	متغیر			
			جنسیت	رویکردهای مطالعه		
۳/۸۰	۰/۷۰۹۰۵	۳/۸۷	زن	شبکه‌های اجتماعی		
			مرد			
۳/۸۲	۰/۵۹۸۳۴	۳/۷۶	زن	عمیق		
			مرد			
۳/۲۰	۰/۸۱۲۴۲	۳/۱۸	زن		سطحی	
			مرد			
۳/۹۱	۰/۶۷۵۸۱	۳/۸۷	زن			راهبردی
			مرد			
	۰/۴۹۶۲۶	۳/۹۴				
	۰/۷۷۲۸۵	۳/۲۲				
	۰/۵۲۲۵۸	۳/۹۷				

۳/۸۰	۰/۷۸۹۳۶	۳/۸۳	کارشناسی	مقطع تحصیلی	شبکه‌های اجتماعی			
	۰/۵۵۲۶۳	۳/۷۰	تکمیلی		عمیق	رویکردهای مطالعه		
۳/۸۲	۰/۵۸۷۳۳	۳/۷۹	کارشناسی		سطحی			
	۰/۵۰۲۵۲	۳/۹۲	تکمیلی					
۳/۲۰	۰/۷۰۲۲۴	۳/۳۹	کارشناسی		راهبردی			
	۰/۸۱۵۹۳	۲/۶۹	تکمیلی					
۳/۹۱	۰/۶۷۶۲۸	۳/۸۵	کارشناسی		مقطع تحصیلی	شبکه‌های اجتماعی		
	۰/۴۱۲۴۶	۴/۰۶	تکمیلی			عمیق	رویکردهای مطالعه	
۳/۸۰	۰/۶۶۱۰۶	۳/۷۴	انسانی					سطحی
	۰/۸۵۶۴۸	۳/۷۶	فنی					
	۰/۷۵۶۳۵	۳/۹۰	پایه					
۳/۸۲	۰/۵۲۳۳۰	۳/۸۸	انسانی	راهبردی				
	۰/۵۲۰۲۴	۳/۷۵	فنی					
	۰/۶۴۷۱۱	۳/۷۸	پایه					
۳/۲۰	۰/۷۲۰۶۷	۳/۲۴	انسانی	مقطع تحصیلی		شبکه‌های اجتماعی		
	۰/۶۶۵۵۵	۳/۳۴	فنی			عمیق	رویکردهای مطالعه	
	۰/۹۴۳۵۳	۳/۰۵	پایه		سطحی			
۳/۹۱	۰/۵۴۴۹۲	۴/۰۲	انسانی					راهبردی
	۰/۵۵۱۵۴	۳/۸۸	فنی					
	۰/۷۳۱۹۳	۳/۷۶	پایه					

۳-۴- سؤال سوم پژوهش: آیا تفاوت معناداری در میزان استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی و رویکردهای مطالعه آنان بر حسب جنسیت وجود دارد؟

جدول ۲، آزمون تی مستقل برای بررسی تفاوت میانگین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و رویکردهای عمیق، سطحی و راهبردی مطالعه بر حسب جنسیت را نشان می‌دهد. در تی مستقل، آزمون لون دارای یک آماره بر اساس تحلیل واریانس و یک سطح معناداری است. اگر سطح معناداری آزمون لون بزرگ‌تر از ۰/۰۵ باشد یعنی واریانس داده‌ها همگن است؛ معنادار بودن آزمون لون حاکی از همگن نبودن واریانس است (گلوس، ۱۹۶۶). در این پژوهش نتایج آزمون لون حاکی از همگنی واریانس میان دانشجویان دختر و پسر در متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی و رویکرد سطحی مطالعه است؛ در دو متغیر رویکردهای عمیق و راهبردی واریانس همگن نیست؛ لذا داده‌ها در جدول بر حسب همگنی و ناهمگنی واریانس مربوطه گزارش شده‌اند. با توجه به آزمون تی مستقل ($t: 1.997, Sig:0.047$) برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی و همچنین نتایج آزمون تی مستقل ($t: -2.711, Sig:0.007$) برای رویکردهای عمیق مطالعه با ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معناداری بر حسب جنسیت دانشجویان مشاهده شد. تفاوت معناداری در میانگین رویکردهای سطحی و راهبردی مطالعه دانشجویان بر حسب جنسیت مشاهده نشد.

جدول ۲: آزمون تی مستقل برای بر حسب جنسیت

با اطمینان ۹۵٪		آزمون تی برای برابری میانگین‌ها				آزمون لون برابری واریانس		
پایین	بالا	خطای انحراف معیار	تفاوت میانگین	مُنَداری	درجه آزادی	آماره تی	مُنَداری	آماره تحلیل واریانس
۶۰۳۵۱/۰	۱۶۲۰۰/۰	۸۵۰۹۰/۰	۸۷۰۷۷/۰	۰/۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۴	۱۱۵۹۷	۵/۰۳۹	شبکه اجتماعی
۷۸۵۴۰/۰	۸۷۱۸۸/۰	۸۳۶۶۰/۰	۰۰۰۷۷/۰	۰/۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۵	۱۷۸۸۱	۵/۰۹۴	عمیق
۶۳۷۵۱/۰	۷۵۰۳۸/۰	۵۷۷۵۰/۰	۰۰۰۶۳/۰	۰/۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۸	۸۶۸۱۰	۰/۳۶۳	سطحی
۴۱۸۶۰/۰	۰۷۷۸۸/۰	۱۶۸۸۰/۰	۸۷۵۵۰/۰	۰/۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۵	۰۰۰۳۱	۴/۵۲۸	راهبردی

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۷۷

رابطه بین رویکردهای مطالعه و میزان استفاده از شبکه‌های ...

۴-۴- سؤال چهارم پژوهش: آیا تفاوت معناداری در استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی و رویکردهای مطالعه آنان بر حسب مقطع تحصیلی وجود دارد؟

جدول ۳، آزمون تی مستقل برای بررسی تفاوت میانگین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و رویکردهای عمیق، سطحی و راهبردی مطالعه بر حسب مقطع تحصیلی را نشان می‌دهد. نتایج آزمون لون حاکی از ناهمگنی واریانس در میان دانشجویان کارشناسی و تحصیلات تکمیلی در متغیرهای استفاده از شبکه، رویکرد سطحی و راهبردی مطالعه است؛ در رویکرد عمیق واریانس همگن است. داده‌ها در جدول بر حسب همگنی و ناهمگنی واریانس مربوطه گزارش شده‌اند. لازم به ذکر است که با توجه به تعداد محدود دانشجویان دکتری، این گروه با دانشجویان ارشد ادغام و با عنوان دانشجویان تحصیلات تکمیلی در آزمون استفاده شد.

با توجه به نتایج آزمون تی مستقل ($t: 6.545, Sig:0.000$) برای رویکرد مطالعه سطحی و همچنین نتایج آزمون تی مستقل ($t: -3.225, Sig:0.000$) برای رویکرد راهبردی با ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه دانشجویان کارشناسی و تحصیلات تکمیلی وجود دارد.

جدول ۳: آزمون تی مستقل برای برحسب مقطع تحصیلی

با اطمینان ۹۵٪		آزمون تی برای برابری میانگین‌ها				آزمون لون برابری واریانس		
پایین	بالا	خطای انحراف معیار	تفاوت میانگین	معماری	درجه آزادی	آماره تی	معماری	آماره تحلیل واریانس
۱/۶۱۰/۳۰	۱/۶۱۰/۳۰	۶۶۱۰/۰	۱/۶۵۱۰/۰	۱۱۰/۰	۳۸/۹۷۱	۱/۶۱۰	۲۰/۰	۱۰/۲۰۷
۱۹۰/۲۰/۰	۱۹۰/۲۰/۰	۸۵۶۰/۰	۷۱۶۱۰/۰	۱۹۰/۰	۳۸۴	۱/۶۱۰	۲/۶۳۰	۲/۶۳۰
۱/۶۱۰/۳۰	۱/۶۱۰/۳۰	۶۶۱۰/۰	۱/۶۵۱۰/۰	۱۱۰/۰	۳۸/۹۷۱	۱/۶۱۰	۲۰/۰	۵/۰۲۵
۱/۶۱۰/۳۰	۱/۶۱۰/۳۰	۶۶۱۰/۰	۱/۶۵۱۰/۰	۱۱۰/۰	۳۸/۹۷۱	۱/۶۱۰	۲۰/۰	۲۰/۷۸۳

۴-۵- سؤال پنجم پژوهش: آیا تفاوت معناداری در استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی

مجازی و رویکردهای مطالعه آنان برحسب حوزه تحصیلی وجود دارد؟

جدول ۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس برای بررسی استفاده از شبکه‌های اجتماعی و رویکردهای مطالعه عمیق، سطحی و راهبردی بر اساس سه حوزه تحصیلی دانشجویان (فنی و مهندسی، علوم پایه و علوم انسانی) را نشان می‌دهد. نتایج آزمون (F: 4.920, Sig: 0.008) نشان داد که با ۹۵ درصد اطمینان و سطح معناداری ۰/۰۰۸ تفاوت معناداری در رویکرد راهبردی مطالعه برحسب حوزه تحصیلی دانشجویان وجود دارد. نتایج آزمون تحلیل واریانس برای سه متغیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی، رویکردهای مطالعه عمیق و سطحی معنادار نبود؛ لذا تفاوتی در میزان میانگین این سه متغیر برحسب حوزه تحصیلی وجود ندارد.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۷۸

دوره ۳، شماره ۱

پیاپی ۷

جدول ۴: آزمون تحلیل واریانس برحسب حوزه تحصیلی دانشجویان

متغیر	گروه‌ها	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجزورات	آماره تحلیل واریانس (F)	سطح معناداری
شبکه	بین گروهی	۱/۳۴۳	۲	۰/۶۷۱	۱/۲۴۸	۰/۲۸۹
	درون گروهی	۱۴۶/۸۷۸	۲۷۳	۰/۵۳۸		
	کل	۱۴۸/۲۲۱	۲۷۵			
عمیق	بین گروهی	۰/۹۶۲	۲	۰/۴۸۱	۱/۴۹۹	۰/۲۲۵
	درون گروهی	۸۷/۶۳۵	۲۷۳	۰/۲۲۱		
	کل	۸۸/۵۹۷	۲۷۵			
سطحی	بین گروهی	۳/۲۱۴	۲	۱/۶۰۷	۲/۵۶۲	۰/۰۷۹
	درون گروهی	۱۷۱/۱۹۳	۲۷۳	۰/۶۲۷		
	کل	۱۷۴/۴۰۷	۲۷۵			
راهبردی	بین گروهی	۳/۷۱۰	۲	۱/۸۵۵	۴/۹۲۰	۰/۰۰۸
	درون گروهی	۱۰۲/۹۳۱	۲۷۳	۰/۳۷۷		
	کل	۱۰۶/۶۴۱	۲۷۵			

۴-۶- فرضیه اول: بین رویکردهای مطالعه، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و معدل دانشجویان رابطه وجود دارد.

جدول ۵، نتایج آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با هر یک از انواع رویکردهای مطالعه و معدل دانشجویان را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج آزمون می‌توان نتیجه گرفت که بین متغیرهای مورد مطالعه رابطه معناداری وجود دارد؛ اما شدت رابطه و جهت آن متفاوت است. به این صورت که نتیجه آزمون همبستگی پیرسون ($r=0.18, p=0.000$) بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با رویکرد سطحی مطالعه مثبت، اما با رویکرد عمیق ($r=-0.22, p=0.000$) و رویکرد راهبردی ($r=-0.35, p=0.000$) مطالعه منفی است. همچنین نتیجه آزمون همبستگی پیرسون ($r=-0.25, p=0.000$) برای رابطه بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی و معدل، رابطه بین رویکرد عمیق و معدل ($r=0.24, p=0.000$)، رابطه بین رویکرد سطحی و معدل ($r=-0.29, p=0.000$) و رابطه بین رویکرد راهبردی و معدل ($r=0.46, p=0.000$) از نظر آماری معنادار بود ولی شدت و جهت آن متفاوت بود. مقدار آماره ضریب همبستگی با دو رقم اعشار گرد شده است.

جدول ۵: آزمون ضریب همبستگی پیرسون

معدل	شبکه اجتماعی	ضریب/معناداری	متغیر
-۰/۲۵**	۱	ضریب همبستگی	شبکه اجتماعی
۰/۰۰۰		سطح معناداری	
۰/۲۴**	-۰/۲۲**	ضریب همبستگی	عمیق
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری	
-۰/۲۹**	۰/۱۸**	ضریب همبستگی	سطحی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۰/۴۶**	-۰/۳۵**	ضریب همبستگی	راهبردی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری	

** همبستگی در سطح $+0.1$ معنادار است (دو دامنه)

** $p<0.01$

۴-۷- فرضیه دوم: ابعاد رویکردهای مطالعه نقش پیش‌بینی‌کننده در میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی دارند.

به منظور بررسی نقش پیش‌بینی‌کننده ابعاد رویکردهای مطالعه بر استفاده از شبکه‌های اجتماعی از آزمون رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶، ملاحظه می‌شود. در این آزمون متغیرهای پیش‌بین، رویکردهای عمیق، سطحی و راهبردی مطالعه و متغیر وابسته نیز استفاده از شبکه‌های اجتماعی است. ضریب همبستگی 0.35 و ضریب تعیین (R^2) 0.13 است. ضریب تعیین نشان می‌دهد چند درصد از تغییرات در متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و توسط این مدل رگرسیون تبیین شده است. در اینجا با استفاده از ضریب تعیین تعدیل شده می‌توان گفت که ۱۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل تبیین شده است.

مقدار آماره‌ی آزمون معناداری مدل (آماره تحلیل واریانس) برابر با ۱۲/۹۹ است. با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون کمتر از ۰/۰۱ است؛ فرض صفر رد می‌شود و مدل با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. از رویکردهای مطالعه، فقط رویکرد مطالعه راهبردی با ضریب بتا (۰/۳۲-) قدرت پیش‌بینی کننده منفی و از نظر آماری در سطح معنادار (۰/۰۰۰) بود. بر اساس ضریب بتا (۰/۳۲-) می‌توان نتیجه گرفت که با افزایش یک واحد نمره رویکرد راهبردی مطالعه، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی ۰/۳۲ کاهش می‌یابد.

جدول ۶. خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون رویکردهای مطالعه بر استفاده از شبکه‌های اجتماعی

مدل	R	R ²	F	Sig
۱	۰/۳۵	۰/۱۳	۱۲/۹۹	۰/۰۰۰
متغیر/شاخص	B	Beta	t	Sig
مقدار ثابت	۵/۰۸۱	-	۱۲/۷۵۷	۰/۰۰۰
رویکرد راهبردی	-۰/۳۷	-۰/۳۲	-۴/۲۶۰	۰/۰۰۰

۵- بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر علاوه بر هدف اصلی یعنی بررسی رابطه بین رویکردهای مطالعه و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، تأثیر رویکردهای مطالعه بر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی نیز بررسی شد. به علاوه دو متغیر فوق از نظر ویژگی‌های جمعیت شناختی (جنسیت، حوزه تحصیلی، مقطع تحصیلی و معدل) و شبکه‌های اجتماعی مورد توجه دانشجویان، نیز مورد مطالعه قرار گرفتند.

با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان به ترتیب در سه شبکه اجتماعی تلگرام، اینستاگرام و واتس‌آپ بیشتر فعال بودند؛ فعالیت دانشجویان در سه رسانه مجازی خارجی فیس‌بوک، یوتیوب و توییتر در مقایسه با تلگرام، اینستاگرام و واتس‌آپ خیلی کمتر بود؛ به عبارت دیگر درصد کمی از دانشجویان در این شبکه‌ها فعالیت داشتند. کمترین فعالیت نیز در شبکه اجتماعی سروش بود. درصد کمی از پاسخگویان نیز به ترتیب در شبکه‌های بله، لینکدین، ایتا، رویکا و پینترست فعالیت داشتند. امکانات فراهم شده برای مخاطبین در شبکه‌های تلگرام، اینستاگرام و واتس‌آپ می‌تواند دلیل گرایش بیشتر به این رسانه‌ها باشد؛ به علاوه در زمان گردآوری داده برای پژوهش حاضر، محدودیت استفاده و نیاز به فیلترشکن و بار مالی برای استفاده از این رسانه‌ها وجود نداشت. محدودیت دسترسی به رسانه‌های فیس‌بوک، یوتیوب و توییتر در ایران نیز می‌تواند توجیهی بر استفاده محدود از این رسانه‌ها باشد. به نظر می‌رسد امکانات کم شبکه‌های مجازی داخلی یکی از دلایل عدم ترجیح دانشجویان باشد. در مجموع، با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی بیش از حد متوسط نبود و استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی مشاهده نشد.

از نظر رویکردهای مطالعه، دانشجویان گرایش بیشتری به استفاده از رویکرد راهبردی مطالعه داشتند؛ انگیزه و هدف اصلی این رویکرد به پایان رساندن دوره تحصیل با کسب بیشترین نمره و بهره‌گیری از

هر گونه راهبرد و ابزار مؤثر است. سپس به رویکرد عمیق مطالعه گرایش داشتند که انگیزه درونی آن‌ها را به درک و فهم عمقی از مطالب سوق می‌دهد؛ در نهایت از رویکرد سطحی مطالعه که انگیزه اصلی در آن حفظ طوطی‌وار مطالب جهت یادآوری در موقعیت‌هایی مثل امتحان و کسب حداقل نمره قبولی است؛ استفاده کرده‌اند. این نتایج با بخشی از مطالعات انجام شده در این حوزه همخوانی دارد، از جمله بایرن (۲۰۰۹) در مطالعه‌ای مشابه نشان داد که گرایش پاسخگویان به ترتیب به رویکردهای مطالعه راهبردی، عمیق و سطحی بوده است. شکورنیا و همکاران (۱۳۹۱) در مطالعه‌ای بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور، به این نتیجه رسیده‌اند که دانشجویان، رویکرد راهبردی و عمیق مطالعه را به رویکرد سطحی ترجیح داده‌اند. تفویضی و همکاران (۱۳۹۶) رویکرد غالب مطالعه دانشجویان را رویکرد راهبردی گزارش کردند. بخشی از نتایج پژوهش مهدی‌نژاد و اسماعیلی (۱۳۹۴) نیز نشان داد که رویکرد غالب مطالعه، رویکرد راهبردی است. در مطالعه میرزایی‌پور (۱۳۹۴) و سیف و فتح‌آبادی (۱۳۸۷) دانشجویان رویکرد عمیق را بیشتر ترجیح داده‌اند. اگر بپذیریم رویکرد مطلوب مطالعه رویکرد عمیق باشد ضروری است در افزایش به کارگیری این رویکرد توسط دانشجویان، باید برنامه‌ریزی‌های لازم و مؤثری صورت گیرد.

نتایج آزمون تی مستقل حاکی از آن بود که بین میانگین استفاده دانشجویان دختر و پسر از نظر آماری تفاوت معنادار وجود دارد، استفاده دانشجویان دختر از شبکه‌های مجازی بیشتر از دانشجویان پسر بود. این نتایج با یافته‌های کاشانی و زارع (۱۳۹۱) و جوادی‌نیا و همکاران (۱۳۹۱) همسو بود؛ با این تفاوت که این مطالعات استفاده دانشجویان پسر نسبت به دانشجویان دختر بیشتر بود.

همچنین نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که بین میانگین رویکرد عمیق دانشجویان دختر و پسر از نظر آماری تفاوت معنادار وجود دارد؛ به عبارت دیگر دانشجویان پسر در مقایسه با دانشجویان دختر به رویکرد عمیق گرایش بیشتری داشتند. پژوهش‌های پیشین در بررسی رویکردهای مطالعه با جنسیت گزارش‌های متفاوتی ارائه کرده‌اند. مهدی‌نژاد و اسماعیلی (۱۳۹۴) و شکورنیا و همکاران (۱۳۹۲) نیز به تفاوت معنادار رویکرد عمیق بر حسب جنسیت اشاره کردند با این تفاوت که دختران گرایش بیشتری به رویکرد عمیق داشتند. این پژوهشگران همچنین تفاوت معناداری آماری بین میانگین نمرات دانشجویان دختر و پسر در رویکرد راهبردی را گزارش کردند. کربر (۲۰۰۳) در مطالعه خود وجود تفاوت در رویکردهای مطالعه دانشجویان دختر و پسر را گزارش کرد. در مطالعه حاضر میانگین رویکردهای مطالعه در هر سه بعد برای دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر بود در حالی که در مطالعه مهدی‌نژاد و اسماعیلی (۱۳۹۴) که در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اهواز انجام شد، دختران بیشتر از پسران از هر سه رویکرد بهره برده بودند. در مطالعه حاضر، تفاوت آماری معناداری در میانگین رویکردهای سطحی و راهبردی مطالعه دانشجویان بر حسب جنسیت وجود نداشت. سیف و فتح‌آبادی (۱۳۸۷) نیز تفاوت آماری معناداری در رویکردهای مطالعه بر حسب جنسیت دانشجویان گزارش نکردند. شکورنیا و همکاران (۱۳۹۱) در بررسی رویکردهای مطالعه، در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز نشان داد که رابطه معناداری بین جنسیت و رویکرد مطالعه در این پژوهش مشاهده نشد. ایزدپناه (۱۳۸۷) از بین سه رویکرد، تنها رویکرد سطحی مطالعه در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت بود؛ رویکرد سطحی دانشجویان

دختر بالاتر از دانشجویان پسر بود. تفاوت معناداری در دو رویکرد عمیق و راهبردی برحسب جنسیت دانشجویان مشاهده نشد.

در مطالعه حاضر در مقطع تحصیلی دو گروه کارشناسی و کارشناسی ارشد حضور داشتند. نتایج آزمون تی مستقل در رویکرد مطالعه سطحی برحسب مقطع تحصیلی حاکی از تفاوت آماری معنادار بود و دانشجویان کارشناسی به رویکرد سطحی مطالعه گرایش بیشتری داشتند. همچنین تفاوت میانگین رویکرد مطالعه راهبردی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در مقایسه با مقطع کارشناسی از نظر آماری معنادار و بیشتر بود. نتایج پژوهش حاضر، نتایج مطالعه قاضی طباطبایی و همکاران (۱۳۹۲)، مهدی نژاد و اسماعیلی (۱۳۹۴) و بیگز (۱۹۸۷) را تأیید می کند که در مقاطع تحصیلی بالاتر گرایش دانشجویان به رویکرد عمیق و راهبردی مطالعه افزایش و نسبت به رویکرد سطحی کاهش می یابد. این نتایج به طور طبیعی پذیرفتنی است که دانشجویان در مقاطع تحصیلی بالاتر در پی تخصص گرایی و تسلط بر مفاهیم و محتوای درسی در زمینه تحصیلی خود، جهت ورود به بازار کار و اشتغال در حرفه های تخصصی، هستند و دانشجویان مقاطع کارشناسی کمتر در پی درک و تسلط بالابر محتوا بوده و اکثراً به بهره گیری از راهبردهای رویکرد سطحی، جهت رسیدن به نتیجه قابل قبول از نظر عملکرد تحصیلی اکتفا می کنند؛ اما نتایج با نتایج پژوهش شکورنیا و همکاران (۱۳۹۲) مغایرت داشت که رویکردهای عمیق و راهبردی را در دانشجویان دوره کارشناسی بالاتر از دوره دکتری گزارش کرده بود. همچنین جوادی و همکاران (۱۳۹۵) رویکرد سطحی را در مقاطع بالاتر، بیشتر گزارش کرده اند. در تبیین این مغایرت سیف معتقد است که دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه بر مبنای تصویری که از آموزش در دانشگاه دارند دانشگاه را محل جست و جوی علمی و رسیدن به درک و فهم بالا می دانند اما با تشویق محیط آموزشی به کسب نمره بالا در عملکرد تحصیلی به عنوان مهم ترین معیار موفقیت، به تدریج به استفاده از راهبردهای رویکرد سطحی روی می آورند.

نتایج آزمون تحلیل واریانس حاکی از آن بود که در میانگین رویکرد راهبردی مطالعه بر حسب حوزه تحصیلی دانشجویان تفاوت معنادار وجود دارد؛ دانشجویان علوم انسانی در مقایسه با دو گروه دیگر از رویکرد راهبردی بیشتر استفاده کرده اند. نیز بر اساس نتایج آزمون تحلیل واریانس علی رغم وجود تفاوت در میانگین سه متغیر (استفاده از شبکه های اجتماعی، رویکردهای مطالعه عمیق و سطحی) برحسب حوزه تحصیلی، این تفاوت از نظر آماری معناداری نبود؛ این تفاوت هایی که از نظر آماری معنادار نبود، به این صورت بود که بر اساس میانگین، رشته های علوم انسانی رتبه اول در رویکرد راهبردی و رتبه اول در رویکرد عمیق را داشتند؛ رشته های علوم پایه رتبه دوم در رویکرد عمیق و رتبه سوم رویکرد راهبردی را داشتند؛ دانشجویان فنی رتبه دوم در رویکرد راهبردی و رتبه سوم در رویکرد عمیق را داشتند. گرایش به رویکرد سطحی به ترتیب در میان دانشجویان علوم پایه، انسانی و فنی بود؛ لازم به ذکر است این تفاوت در مواردی بسیار ناچیز بود. این نتایج با بخشی از یافته های پژوهش قاضی طباطبایی و همکاران (۱۳۹۲) در بررسی چگونگی گرایش دانشجویان دانشگاه تهران به انواع رویکردهای مطالعه، مغایرت داشت. این پژوهش یکی از عوامل مؤثر بر رویکردهای مطالعه دانشجویان را رشته تحصیلی بیان کرده که مبتنی بر محتوای دروس

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۲

دوره ۳، شماره ۱

پیاپی ۷

است و نتایج آن نشان داد که دانشجویان فنی و مهندسی نسبت به سایر دانشجویان رویکرد عمیق بالاتر و رویکرد سطحی پایین تری دارند.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با رویکرد سطحی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد؛ یعنی هرچه قدر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بیشتر شود، گرایش به رویکرد سطحی مطالعه نیز بیشتر می‌شود؛ لذا دانشجویانی که استفاده بیشتری از شبکه‌های مجازی دارند، به رویکرد سطحی مطالعه گرایش دارند. در حالی که بین استفاده از شبکه‌های مجازی با رویکرد عمیق و راهبردی رابطه معنادار منفی و معکوس وجود داشت؛ یعنی با کاهش استفاده از شبکه‌های مجازی، رویکرد سطحی و راهبردی افزایش می‌یافت و برعکس. به عبارت دیگر دانشجویانی که از شبکه‌های مجازی کمتر استفاده می‌کردند بیشتر به مطالعه عمیق و راهبردی گرایش داشتند. نتایج این پژوهش با بخشی از یافته‌های پژوهش احمدی (۱۳۹۶) هم‌راستا است. احمدی در پژوهش خود نشان داده که استفاده دانشجویان کارشناسی دانشگاه‌های مشهد از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر رویکرد عمیق و راهبردی تأثیر منفی داشته است. تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر رویکرد سطحی مطالعه مثبت گزارش شده ولی این نتیجه به لحاظ آماری معنادار نبود.

در تبیین یافته‌ها می‌توان گفت هرچه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی بیشتر شود وقت و زمان کمتری برای مطالعه صرف می‌شود در نتیجه دانشجویان از راهبردهای رویکرد سطحی برای متون دروس خود بیشتر و از راهبردهای رویکرد عمیق و راهبردی که مدیریت بهتر زمان یکی از شاخص‌های مهم آن است کمتر، بهره می‌گیرند. احمدی (۱۳۹۶) به نقل از گالاردو و همکاران^۱ (۲۰۱۵) چند کارگی ویژگی مهم رسانه‌های اجتماعی است که منجر به حواس پرتی و عدم تمرکز در مطالعه دانشجویان می‌شود، لذا آن‌ها رویکرد سطحی را بیشتر ترجیح می‌دهند و از تمرکز عمقی بر مفاهیم دوری می‌کنند.

همچنین نتیجه آزمون همبستگی پیرسون در رابطه بین استفاده از شبکه‌های مجازی و معدل حاکی از رابطه آماری معنادار، معکوس و منفی بود. به این معنا که با افزایش استفاده از شبکه‌های مجازی، معدل کاهش می‌یافت و برعکس. به عبارت دیگر در این مطالعه دانشجویانی که استفاده زیادی از شبکه‌های اجتماعی داشتند، معدل پایین تری داشتند. این نتایج با یافته‌های جودای‌نیا و همکاران (۱۳۹۱)، احمدی (۱۳۹۶) و کریشنر و کارپینسکی (۲۰۱۰) همسو است. در تبیین این نتایج می‌توان گفت که استفاده بیش از حد از شبکه‌های مجازی می‌تواند باعث کاهش زمان مطالعه شود. اگرچه دانشجویان بخشی از زمان خود را در این شبکه‌ها برای مطالعه یا سایر فعالیت‌هایی که عملکرد تحصیلی را بهبود می‌بخشند، می‌گذرانند؛ اما هم‌زمانی مطالعه و استفاده از شبکه‌های مجازی می‌تواند باعث حواس پرتی شود. همچنین حضور در این شبکه‌ها به ویژه شب‌هنگام، احتمالاً موجب اختلال در میزان خواب و خستگی روزانه شده و این امر می‌تواند عدم تمرکز در یادگیری و افت تحصیلی را در پی داشته باشد.

بین رویکرد راهبردی مطالعه و معدل رابطه مثبت و معنادار وجود داشت، یعنی دانشجویانی که رویکرد مطالعه راهبردی داشتند، معدل بالاتری نیز داشتند؛ در بین رویکردهای مطالعه، ضریب همبستگی رویکرد

راهبردی با معدل بیشتر از دو رویکرد دیگر بود که حاکی از گرایش دانشجویان با عملکرد تحصیلی بهتر به این رویکرد است. بین رویکرد عمیق مطالعه و معدل رابطه مثبت و معنادار وجود داشت، یعنی دانشجویانی که رویکرد مطالعه عمیق داشتند، معدل بالاتری نیز کسب کردند. همچنین از نظر آماری رابطه معناداری بین رویکرد سطحی و معدل وجود داشت و جهت این رابطه منفی و معکوس بود؛ یعنی دانشجویانی که گرایش بیشتری به رویکرد سطحی داشتند، معدل کمتری داشتند؛ برعکس دانشجویانی که گرایش کمتری به رویکرد سطحی داشتند، معدل بالاتری داشتند.

نتایج رگرسیون چند متغیره نشان داد در پژوهش حاضر از بین هر یک از ابعاد رویکردهای مطالعه، فقط رویکرد راهبردی، بر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی مؤثر بود و جهت تأثیر نیز منفی بود. در واقع انگیزه بالا برای پیشرفت و استفاده از راهبردهای لازم جهت رسیدن به موفقیت از جمله مدیریت زمان، کنترل و تنظیم اثربخشی و منظم بودن مطالعه که همگی از شاخص‌های رویکرد راهبردی مطالعه هستند می‌تواند میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی را در دانشجویان تحت تأثیر قرار دهد.

نتایج پژوهش حاضر در سطح فردی می‌تواند به دانشجویان و اساتید آنها در شناخت رویکرد غالب مطالعه دانشجویان و در نتیجه تقویت رویکردهای عمیق و راهبردی و کاهش رویکرد سطحی کمک نماید؛ همچنین نتایج این پژوهش تاحدی به پیشینه پژوهش در این حوزه می‌افزاید و می‌تواند مورد استفاده پژوهشگران علاقه‌مند قرار گیرد. بعلاوه یافته‌های این پژوهش می‌تواند به متولیان امر آموزش در دانشگاه‌ها به ویژه در دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در برنامه‌ریزی و مدیریت برای توسعه رویکردهای عمیق و راهبری و کاستن از رویکرد سطحی کمک نماید. با توجه به یافته‌های پژوهش و به منظور تقویت رویکردهای مطالعه عمیق و راهبردی و کاهش رویکرد سطحی در میان دانشجویان پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

✓ بر اساس نتایج، افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، رویکردهای مطالعه عمیق و راهبردی را که رویکردی مطلوب نسبت به رویکرد سطحی هستند را کاهش می‌دهد و دانشجویان را به استفاده از رویکرد سطحی سوق می‌دهد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود نهادهای دانشگاهی و متولیان امر آموزش و پژوهش برای کاهش اثرات منفی استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی مجازی به آموزش استفاده صحیح و اصولی از این شبکه‌ها و همچنین آشنا ساختن دانشجویان با رویکرد مطلوب مطالعه، برنامه‌ریزی و اقدامات لازم (از قبیل برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی) را در این خصوص مدنظر قرار دهند.

✓ در تبیین رابطه منفی بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی (فرضیه اول پژوهش) که منجر به کاهش زمان مطالعه در اثر استفاده افراطی از این شبکه‌ها می‌شود، برگزاری دوره‌های آموزشی مهارت‌های مدیریت زمان برای دانشجویان پیشنهاد می‌گردد.

✓ شبکه‌های اجتماعی داخلی با تفاوت بسیار زیاد، کمترین استفاده را نسبت به شبکه‌های خارجی در میان دانشجویان داشتند؛ پیشنهاد می‌شود قابلیت‌ها و توانمندی‌های شبکه‌های داخلی جهت جذب کاربران بیشتر، گسترش یابد.

۶- منابع و مآخذ

- احمدی، احمدعلی. (۱۳۹۶). اثرات استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی به واسطه رویکردهای مطالعه [پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه بیرجند]. ایرانداک.
- اکبری، مهناز؛ فتح آبادی، جلیل؛ الماسی، اسحاق؛ و محمدزاده، جهانشاه. (۱۳۹۸). بررسی رابطه رویکردهای مطالعه با پیشرفت تحصیلی و برداشت از مفهوم یادگیری. فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ۱۶ (۳۴)، ۷۵-۸۴. Doi: [10.30486/JSRE.2019.665145](https://doi.org/10.30486/JSRE.2019.665145)
- ایزدینپناه، سارا. (۱۳۸۷). بررسی رابطه سبک‌های یادگیری با رویکردهای مطالعه دانشجویان دانشگاه اراک در سال تحصیلی ۱۶-۱۷ [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اراک]. ایرانداک.
- بخشی پریخانی، سمیه؛ حامدی نسب، صادق؛ و پورشافعی، هادی. (۱۳۹۷). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در راهبردهای یادگیری خود تنظیمی و رشد توانایی آینده پژوهی دانشجویان. آینده پژوهی مدیریت، ۲۹ (۳)، ۱۵-۱.
- توفیضی، منصور؛ عبدیان، طاهره؛ رعیت دوست، اسماعیل؛ حجتی، سید حامد؛ کارگر، زهرا؛ و کلانی، نوید. (۱۳۹۷). بررسی رویکردهای مطالعاتی در دانشجویان پزشکی: یک مطالعه توصیفی مقطعی. دو فصلنامه آموزش و اخلاق در پرستاری، ۶ (۲)، ۲۴-۳۱.
- حسینی، لیلی سادات. (۱۳۹۰). رابطه میان سبک‌های شناختی (کل نگر- جزنگر و کلامی- تصویری)، رویکردهای مطالعه (عمیق و سطحی) با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر سال سوم متوسطه [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی]. ایرانداک.
- رضایی، شبنم. (۱۳۹۳). رابطه علی بین انگیزش تحصیلی و رویکردهای مطالعه با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای هنگام آمادگی برای امتحانات پایانی دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز]. ایرانداک.
- زمانیان، مینا. (۱۳۹۵). نقش استفاده از شبکه‌های اجتماعی در عملکرد تحصیلی با میانجی‌گری یادگیری غیر رسمی و درگیری تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های بیرجند [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بیرجند]. ایرانداک.
- سیف، علی‌اکبر؛ و فتح‌آبادی، جلیل. (۱۳۸۷). رویکردهای مطالعه و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی، جنسیت و مدت تحصیل دانشجویان در دانشگاه. دو ماهنامه دانشور رفتار، ۱۵ (۳۳)، ۲۹-۴۰.
- شکورنیا، عبدالحسین؛ غفوربان بروجردنیا، مهری؛ و الهام‌پور، حسین. (۱۳۹۱). رویکردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز. مجله علمی پزشکی جندی‌شاپور، ۱۱ (۶)، ۵۷۸-۵۸۶.
- محمودزاده، آمنه؛ جوادی، عباس؛ و محمدی، یحیی. (۱۳۹۵). رابطه ابعاد رویکردهای مطالعه با عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. پژوهش در آموزش علوم پزشکی، ۱ (۳)، ۹-۱۶.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). سالنامه آماری کشور ۱۳۹۴. مرکز آمار ایران.
- مهدی‌نژاد، ولی؛ و اسماعیلی، رقیه. (۱۳۹۴). انواع رویکردهای دانشجویان به یادگیری؛ سطحی، استراتژیک و عمیق. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۱ (۲)، ۸۴-۸۹.
- میرزایی‌پور، ام‌البنین. (۱۳۹۴). رابطه سبک‌های یادگیری با رویکردهای مطالعه و خودپنداره تحصیلی دانشجویان ورودی ۱۳۹۳ دانشگاه ولی عصر (عج) شهر رفسنجان [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید باهنر کرمان]. ایرانداک.
- نزاقتی، فرزانه. (۱۳۹۷). سبک زندگی موبیتال در جامعه دانشجویی، مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه‌های دولتی شهر تهران [رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبایی]. ایرانداک.

یاسبلاغی، بهمن؛ غفاری، خلیل؛ و رحیمی، زینب. (۱۴۰۱). بررسی مقایسه‌ای راهبردهای یادگیری، سبک‌های یادگیری و رویکردهای مطالعه در بین داوطلبان کنکور تجربی، انسانی و ریاضی. *مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی*، ۱۲ (۴۰)، ۱۱۵-۱۳۶. doi: 10.22034/emes.2023.540276.2313

یوسفی افراشته، مجید؛ رضایی، شمسی؛ و صادقی پری، ترانه. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط بین بهزیستی تحصیلی با رویکردهای یادگیری و شیفتگی تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی زنجان. *مجله دانشگاه علوم پزشکی سبزوار*، ۲۸ (۲)، ۲۸۷-۲۹۳.

- Alsaqri, S. H., Alkwiese, P. J. and Hernandez, T. (2016). Influence of utilization of social networking sites (sns) on study habits among Saudi nursing students in Ha'il University. *Journal of Biology, Agriculture and Healthcare*, 6 (24), 45-56.
- Bachtold, M., Papet, J., Asensio, D. B., Borne, S., De Checchi, K., Jeziorski, A., ... & Cassagnol, F. (2023). Effects of motivation, evaluativism, and perceived social support on deep approach to learning at university. *European Journal of Psychology of Education*, 1-24. <https://doi.org/10.1007/s10212-023-00722-4>
- Bickerdike, A., O'Deasmhunaigh, C., O'Flynn, S., & O'Tuathaigh, C. (2016). Learning strategies, study habits and social networking activity of undergraduate medical students. *International journal of medical education*, 17(7), 230-236. <https://doi.org/10.5116/ijme.576f.d074>
- Biggs, J., & Tang, C. (2003). *Teaching for quality learning at university*. Buckingham.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and holarship. *Journal of computer-mediated Communication*, 13 (1), 210-230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge.
- Chris, L. A. (2015). Influence of social media on study habits of undergraduate students in Kenyan universities. *International Journal of Novel research in Humanity and Social sciences*, 2(4), 42-55. DOI:10.24940/theijhss/2021/v9/i8/HS2108-070
- DaLomba, E., Mansur, S., Bonsaksen, T., & Greer, M. J. (2021). Exploring graduate occupational and physical therapy students' approaches to studying, self-efficacy, and positive mental health. *BMC Medical Education*, 21(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12909-021-02550-w>
- Entwistle, N. J., McCune, V., & Tait, H. (2013). *The approaches and study skills inventory for students (ASSIS)*. Edinburgh: Centre for Research on Learning and Instruction, University of Edinburgh.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American journal of theoretical and applied statistics*, 5(1), 1-4. <https://doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- Gezgin, D. M., & Kurtça, T. T. (2023). Deep and surface learning approaches are related to fear of missing out on social networking sites: A latent profile analysis. *Computers in Human Behavior*, 149, 107962. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107962>
- Glass, G. V. (1966). Testing homogeneity of variances. *American Educational Research Journal*, 3(3), 187-190. <https://doi.org/10.3102/00028312003003187>
- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Educational International.
- Hasnor, H. N., Ahmad, Z., & Nordin, N. (2013). The relationship between learning approaches and academic achievement among Intec students, Uitm Shah Alam. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90, 178-186. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.07.080>
- Judilla, A. R., & Gemora, R. B. (2015). Influence of social networking on the study habits and performance of students in a state university. *Journal of Social Science and Humanities Research, JSSHR*, 22, 1-12.
- Kreber, C. (2003). The relationship between students' course perception and their approaches to studying in undergraduate science courses: A Canadian

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۶

دوره ۳، شماره ۱

پیاپی ۷

- experience. *Higher education research & development*, 22(1), 57-75. <https://doi.org/10.1080/0729436032000058623>
- Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2010). Facebook® and academic performance. *Computers in human behavior*, 26(6), 1237-1245. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.024>
- Lehmann, T. (2022). Student teachers' knowledge integration across conceptual borders: the role of study approaches, learning strategies, beliefs, and motivation. *European Journal of Psychology of Education*, 37(4), 1189-1216. <https://doi.org/10.1007/s10212-021-00577-7>
- López, B. G., Cerveró, G. A., Rodríguez, J. M. S., Félix, E. G., & Esteban, P. R. G. (2013). Learning styles and approaches to learning in excellent and average first-year university students. *European journal of psychology of education*, 28(4), 1361-1379. <https://doi.org/10.1007/s10212-012-0170-1>
- Obilor, E. I. (2023). Convenience and purposive sampling techniques: Are they the same. *International Journal of Innovative Social & Science Education Research*, 11(1), 1-7.
- Phan, H. P. (2011). Deep processing strategies and critical thinking: Developmental trajectories using latent growth analyses. *The Journal of Educational Research*, 104(4), 283-294. <https://doi.org/10.1080/00220671003739382>
- Richardson, J. T. (2010). Conceptions of learning and approaches to studying among White and ethnic minority students in distance education. *British Journal of Educational Psychology*, 80(4), 535-556. <https://doi.org/10.1348/000709910X489283>
- Shi, Y., Luo, Y. L., Yang, Z., Liu, Y., & Cai, H. (2014). The development and validation of the social network sites (SNSs) usage questionnaire. In *Social Computing and Social Media: 6th International Conference, SCSM 2014, Held as Part of HCI International 2014, Heraklion, Crete, Greece, June 22-27, 2014. Proceedings 6* (pp. 113-124). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-07632-4_11
- Stone, D., Longhurst, G. J., Duloher, K., Campbell, T., Richards, A., O'Brien, D., ... & Border, S. (2022). A multicentre analysis of approaches to learning and student experiences of learning anatomy online. *Medical Science Educator*, 32(5), 1117-1130. <https://doi.org/10.1007/s40670-022-01633-7>
- Stroud, K. C. (2006). *Development of the school motivation and learning strategies inventory*. Texas A&M University.
- Suen, L. J., Huang, H. M., & Lee, H. H. (2014). A comparison of convenience sampling and purposive sampling. *Hu li za zhi The Journal of Nursing*, 61(3), 105-111. <https://doi.org/10.6224/JN.61.3.105>
- Tsingos, C., Bosnic-Anticevich, S., & Smith, L. (2015). Learning styles and approaches: can reflective strategies encourage deep learning?. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 7(4), 492-504. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2015.04.006>

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۷

رابطه بین رویکردهای

مطالعه و میزان استفاده

از شبکه‌های ...